

Przegląd wydawnictw

Recenzja książki Gertrudy Uścińskiej

Prawo ubezpieczeń społecznych. Zasady, finansowanie, organizacja

Book review: Gertruda Uścińska
Social insurance law. Principles, finance, organisation

Wydawnictwo C.H. Beck
Warszawa 2019

Ubezpieczenie społeczne stanowi rudymenarną instytucję współczesnej polityki społecznej o niekwestionowanym znaczeniu, zaś zainteresowanie społeczne normami prawa ubezpieczeń społecznych systematycznie rośnie. Niestety nieprecyzyjny często język aktów owego prawa, jego zawile konstrukcje oraz częste zmiany nie sprzyjają czytelności tego prawa. Dlatego też tak istotna rola przypada wszelkiego rodzaju publikacjom mającym na celu zrozumienie jego postanowień. Dotyczy to nie tylko komentarzy do ustaw ubezpieczeniowych, monografii, ale także niezwykle cennych w realizacji procesu dydaktycznego podręczników. Do tych ostatnich należy książka prof. Gertrudy Uścińskiej pt. *Prawo ubezpieczeń społecznych. Zasady, finansowanie, organizacja*, opublikowana w ramach cenionej serii „Podręczniki Prawnicze” Wydawnictwa C.H. Beck. Autorka, korzystając z wieloletniego doświadczenia zarówno dydaktycznego, jak i praktycznego w zakresie ubezpieczeń społecznych, przedstawia i komentuje w recenzowanej publikacji rozwiązania prawne zawarte przede wszystkim w ustawie z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Kolejność uregulowanych w tej ustawie zagadnień zdeterminowała strukturę analizy zaproponowaną czytelnikowi. Składa się na nią trzynaście rozdziałów oraz Addendum.

W rozdziale pierwszym zawarto komentarz do przepisów ogólnych ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wzbogacony stosownym orzecznictwem sądowym oraz głosami przedstawicieli doktryny. Z kolei w obszernym rozdziale drugim przedstawiono szczegółowo zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym. Jest to materia skomplikowana i budząca wiele wątpliwości interpretacyjnych, zwłaszcza w zakresie regulacji zbiegu tytułów do ubezpieczeń społecznych. Warto zatem podkreślić, iż autorka nie ograniczyła się w tym przypadku do przedstawienia i skomentowania obowiązujących

unormowań oraz przytoczenia stanowiska judykatury w określonych sprawach, ale zamieściła także wiele konkretnych przykładów ułatwiających zrozumienie zasad podlegania ubezpieczeniom społecznym. Równie obszerny trzeci rozdział recenzowanej książki poświęcono problematyce składek na ubezpieczenia społeczne. Przedstawiono w nim kolejno istotę i konstrukcję składek na ubezpieczenia społeczne oraz zasady ich ustalania i finansowania. Za szczególnie interesujący i ważny należy w tym rozdziale uznać podrozdział poświęcony rozwiązaniom normatywnym i organizacyjnym związanym z e-składką. Także i ten rozdział wzbogacono dobrze dobranym orzecznictwem sądowym oraz ciekawymi przykładami.

W rozdziale czwartym autorka przedstawiła i skomentowała z kolei te przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, które dotyczą zgłaszania do ubezpieczeń społecznych, prowadzenia przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych kont płatników składek i ubezpieczonych oraz rejestrów, a także zasad rozliczania przez płatników opłacanych składek i wypłacanych zasiłków. W rozdziale tym na szczególną uwagę zasługuje omówienie obowiązujących od 1 stycznia 2019 r. rozwiązań związanych z elektroniczną akt pracowniczych, ułatwiających pracodawcom przechowywanie dokumentacji pracowniczej dotyczącej osób zatrudnianych przez nich na podstawie umów o pracę i umów zlecenia, usprawniających przepływ informacji między płatnikami składek i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, upraszczających obsługę zasobów dokumentacji pracowniczej w organizacji oraz obniżającą koszty związane z jej przechowywaniem.

W nawiązaniu do stosownych postanowień ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w kolejnych trzech rozdziałach recenzowanej książki autorka przedstawiła syntetycznie status prawny Funduszu Ubezpieczeń Spo-

lecznych (rozdział piąty), Funduszu Rezerwy Demograficznej (rozdział szósty) oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (rozdział siódmy). Rozdział ósmy poświęcono problematyce obowiązków ubezpieczonych oraz trybowi odwoławczemu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, zaś rozdział dziewiąty problematyce zwrotu nienależnie pobranych świadczeń oraz odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczeń.

Rozwiązania normatywne dotyczące kontroli wykonywania zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych przedstawiono i skomentowano w rozdziale dziesiątym. Dwa kolejne rozdziały poświęcone są odpowiedzialności za wykroczenia przeciwko przepisom ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz jej przepisom przejściowym i końcowym. W ostatnim rozdziale autorka omawia zagadnienia prawne ubezpieczenia zdrowotnego, przedstawiając kolejno zasady podlegania temu ubezpieczeniu, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne, ich wysokość i zasady finansowania. Także i ten rozdział wzbogacają interesujące przykłady, pozwalające lepiej zrozumieć zawilość analizowanych unormowań. Moim zdaniem obecność tej tematyki w recenzowanej książce należy uznać za dyskusyjną, albowiem nie podzielam poglądu, że przepisy dotyczące systemu ubezpieczenia zdrowotnego są częścią (istotną jak podkreśla autorka na s. XXX) prawa ubezpieczeń społecznych. Podobne wątpliwości dotyczą Funduszu Pracy oraz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pra-

cowniczych, których aspekty prawnofinansowe funkcjonowania przedstawiono w Addendum.

Niezależnie od wskazanej wyżej wątpliwości dotyczącej końcowych fragmentów recenzowanej książki należy stwierdzić, iż może być ona przydatna nie tylko w procesie nauczania ubezpieczeń społecznych na rozmaitych kierunkach studiów, takich jak prawo, administracja, polityka społeczna, zarządzanie (zwłaszcza publiczne), ekonomia, finanse i rachunkowość, ale warta jest także zarekomendowania wszystkim tym, którzy poszukują pomocy w stosowaniu skomplikowanych często przepisów prawa ubezpieczeń społecznych. Zawarte w niej wywody wzbogacono interesującymi ujęciami tabelarycznymi wybranych kwestii oraz przykładami ułatwiającymi zrozumienie obowiązujących unormowań. Podkreślenia wymaga, iż autorka wykorzystała w niej nie tylko aktualną literaturę przedmiotu oraz orzecznictwo sądowe, ale także wyjaśnienia, stanowiska i poradniki Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dotyczące poruszanych zagadnień, co niewątpliwie ułatwia interpretację i stosowanie przepisów prawa ubezpieczeń społecznych.

Dr hab. Wiesław Koczur, prof. UE
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
ORCID: 0000-0003-2916-532x
e-mail: wieslaw.koczur@ue.katowice.pl

W monografii zdecydowano się na pokazanie wpływu ogólnie korzystnej koniunktury gospodarczej w Polsce w powiązaniu z przekształceniami systemowymi na warunki życia statystycznego gospodarstwa domowego. Wyeksponowano te aspekty sytuacji gospodarstw, które w istotny sposób wiążą się z aktualnymi, istotnymi wyzwaniami, jakie niesie ze sobą współczesny świat, m.in. globalizację. Głównym kryterium wyboru tematów w książce były kwestie nieporuszane wcześniej, ogólnie dotyczące sfer mikroekonomicznej, a mianowicie:

- ✦ bezpieczeństwo ekonomiczne gospodarstw domowych w kontekście programu „Rodzina 500+”,
- ✦ oszczędzanie i aktywa finansowe gospodarstw domowych,
- ✦ finansowe turbulencje i upadłość konsumencka,
- ✦ korzystanie z energii elektrycznej.

Księgarnia internetowa: www.pwe.com.pl